Ціна примірника 25 сотиків. Це число має 10 сторінок. Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — в заграниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 10 (75) Львів, неділя 9 березня 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

Останні вісти.

— **Комісії міністерства рільництва** радили дальше над наглою поміччу селянству. Дозволено, щоби збіжеві фірми не мусіли належати до головного збіжевого синдикату, але могли самостійно вивозити збіжа. Через це надіються підвисшити ціни на збіжа. Призначено кредити рільникам. Та чи та поміч стане в пригоді і українському селянству, то ще велике питання.

— **На польсько-радянській границі** появилося богато утікачів з України і з Росії. Це головно селяни, що не хотіли згодитися на забрання їх майна й землі до комуни й утікають перед карою. Їх уміщують по цім боці в тимчасових бараках. Волють втікати в світ за очі, на иншу нужду й бідовання, ніж терпіти в своїй рідній стороні. Треба буде орґанізувати поміч тим бідним людям.

— **50 тисяч селянських родин** висилає більшовицька влада на Сибір за це, що спротивилися тому, аби їх господарства включати до комуни. До висилки призначили 500 поїздів, а кожда родина має право взяти з собою не більше, як 50 кільоґрамів баґажу.

— **Пишуть про ґенерала Кутєпова**, що його більшовики вхопили з Парижа й завезли до Москви. Хотять його добрим способом наклонити до служби совітам. Та це лише чутки.

— **На почту в Добжейовіцах**, в варшавськім воєвідстві, напали три узброєні, забрали з каси пять тисяч золотих, грошеві листи на чотири тисячі і втікли самоходом.

— **Індуський діяч Патель** (помічник провідника Ганді) оголосив, що небаром пічнеться в Індіях кровава війна за свободу. Це буде війна, якої світ не бачив — каже Патель. Хто боїться смерти, нехай сховається в безпечнім місці, або нехай втікає з краю.

—о—

НАШІ ХОРИСТИ

Тут бачимо хор при читальні „Просвіти“ в селі Солонім пов. Заліщики. Зорґанізував цей хор Павло Симеоник, вишколений музикант і свідомий чоловік. Хор співає у церкві на концертах і причинюється дуже до освідомлення села й заохочує молодіж до культурної праці. В травні 1929 р. виїхав П. Симеоник до Канади, тож на цім місці хор складає йому щиру подяку за працю і жичить йому щастя.

Радіймо свідомими людьми!

Громадяне Космача пов. Коломия: Дмитро Лендюк, Семен Кушнірчук, Параска й Никола Книшук і Василь Іванчук жертвували свої півморґові парцелі під будинки для шкіл „Рідної Школи“. В тім селі буде тепер пять народних шкіл (девятки), а то в присілках: Ставник, Румори, Космач село, Медвеже і Плавц. Разом учиться 118 діточок. Вже будується дві школи, а на другі звозять матеріял, при чім і богато матеріялу і праці дають свідомі люде Космача даром. Вартість дарованих парцель виносить 2000 зол., а будова винесе 8000 зол. Головна Управа „Р. Школи“ помогла цій свідомій гуцульській громаді сумою 1000 зол. на будову тих шкіл.

Котре село покаже ще таку жертвенність і щирість?

—о—

Школа в Березові нижнім.

Кураторія дозволила перемінити дотеперішні збірні лекції (девятки) в Березові нижн. пов. Коломия на повноправну народну школу.

—о—

Суд над соколами.

В серпні минулого року відбулося в Войнилові коло Галича повітове кооперативне Свято. Участь в цьому святі взяла також сокільська бандерія з сусідного Дорогова (враз з прапором). — За це поліція зробила донос, а Городський Суд в Галичі потягнув всіх до відвічальности. В січні відбулася проти них судова розправа. Засуджено 1) Ос. Малішевського на 14, 2) Михайла Головчака, 3) Івана Чернеґу і 4) Пилипа Якубишина по сім днів 5) Федя Чернеґу с. Миколи, 6) Март. Чернеґу, 7) Івана Кузика, 8) Юрка Головчака, 9) Вас. Дубеля, 10) Б. Воронку, 11) Вас. Бидняка, 12) Ів. Дацка, Миколу Козія, 14) Микиту Кашубу і 15) Вас. Борецького — по 5 днів. — Засуджені внесли рекурс.

ВАЖНА РІЧНИЦЯ

10 березня цего року минає 69 років, як заснув на віки найбільший поет України, Тарас Шевченко. Думаємо, що кождому, бодай трохи свідомому українцеви, відомо, хто то був Тарас Шевченко, і тому зайве тут про це писати. Скажемо лише, що його безсмертний „Кобзар“ нині є так само важний і зрозумілий, як і тоді, коли Шевченко писав свої прекрасні поеми. Бо і нині:

„Кругом неправда і неволя“,
і нині
„Минають дні, минає літо,
А Україна знай горить,
По селах плачуть голі діти:
Батьків немає. Шелестить
Пожовкле листя по діброві,
Гуляють хмари, сонце спить,
Ніде не чуть людської мови,
Звір тільки виє, йде в село

І инші пророчі слова нашого ґенія Тараса нині для нас ще більше зрозумілі, як колись.

Тому й усі його науки й заповіти повинні ми нині взяти собі до серця, повинні **учитися і думати і читати,** повинні **боротися за своє право, бо за нас Правда святая і нам Бог помагає,** повинні **любити один другого** і обняти найменшого брата, бо тільки тоді:

„Помоляться на волі невольничі діти“!

Вибирайте всюди мужів довіря!

Пригадуємо, що у всіх місцевостях, де є найменче два передплатники „Нар. Справи“, має бути вибраний (там, де ще нема) муж довіря. В тій ціли ми вислали на адреси наших передплатників відповідні друки. Просимо чимскорше доконати вибору і нам переслати виповнений друк, а тоді вишлемо для нововибраних мужів довіря відповідні інструкції.

Редакція і Адміністрація „Нар. Справи“

НОВИНКИ.

Календар на тиждень.
Березень 9—15.

9. Неділя, 1. посту, 1 і 2 н. гол. І. Хр.
10. Понеділок, Тарасія сп.
11. Второк, Порфірія.
12. Середа, Прокопія.
13. Четвер, Василія іспп. (Власія, Нестора).
14. Пятниця, Евдокії пр. мч.
15. Субота, Теодота свмч.

УВАГА: Свята в скобках (—) тільки українсько-православні, а инші спільні українцям православним і грекокатоликам.

Зміни місяця.

Повня буде 14. березня.
Нів буде 30. березня.

Як нарід приповідає:

— Ще покаже марець, що змерзне старець.
— Як в березні дощу богато, буде збіжа вилягати.
— Покинь сани, бери віз!

—о—

— Читанки для наших передплатників. З тих відповідей, які ми до тепер від наших мужів довіря і від передплатників в справі дарових книжок отримали, виходить, що майже всі бажають собі такої книжки, в якій булиби всякі господарські і ветеринарні поради, лікарські поради, про варення страв і инші практичні річи, а крім того й трохи оповідань і історії. Ідучи за бажанням більшости передплатників, ми вже виготовляємо таку першу читанку, в якій будуть усі ті справи і вже небаром її видрукуємо. **Цю читанку одержить кождий наш точний передплатник зовсім даром**, як додаток до ґазети. Такі читанки будемо видавати з часта і вони будуть щораз инші і щораз кращі. Та повторюємо: дістануть її даром тільки точні передплатники, то значить ті, що точно відновляють передплату і вирівнують залеглу. Коли розішлемо першу читанку, це оголосимо в ґазеті, в кождім разі вона повинна вийти ще до Великодня.

— Історичні спогади в березні. 10. березня 1861 року вмер найбільший поет України Тарас Шевченко (вродився 9. березня 1814 р.). — 14. березня (н. ст.) 1861 р. скасували на Україні і в Росії кріпацтво (панщину) за царя Александра II. Сталося це в чотири дні по смерти Т. Шевченка.

— За упокій. 17. лютня відправлено в Болехові на Волоськім Селі заупокійне богослуження за бл. п. Степана Кощинця, свідомого селянина з Ростічок, що згинув тому місяць з рук ворогів (в нас було про це). Панахиду відправляло сім священиків, проповідь говорив о. В. Сухий. Була маса народу з сусідних сіл.

— Посмертна згадка. В Вербові пов. Підгайці замордував хтось ножем б. п. Івана Цівінського, 40 літ. Покійний був лат. обряду, але свідомий українець (передплатник „Н. Справи“). Убійника ще не вислідили.

— Жертви на добрі цілі. Йосиф Романчук м. дов. з Балучина пов. Золочів зібрав на хрестинах у. Т. Сташкова 6·30 з. на Укр. Інвалідів (переслав через Ред.). — В Сихові пов. Стрий зложили весільні гості у молодої Р. Атаманчук 8·50 з. на добрі цілі. — Юрко Шевчук з Делятина зібрав на весілю своєї дочки 20·87 з. на „Р. Школу“ і передав Кружкови Р. Ш. в Делятині. — В Гвозді пов. Надвірна зібрав В. Кочержук (і вислав через Ред.) на весілю в Ник. Келещука 8·10 зол. на Укр. Інвалідів, хоча були там і темні, що перешкаджали в тому і казали, що ліпше йти до Лейби. — Нач. громади з Ружбавич пов. Перемишль зібрав на весілю в М. Чавдя в Селисках 5·50 зол. на Р. Школу. Честь і подяка свідомим, що не жалують лепти на добрі цілі, а встид сліпим, що ще не розуміють того, що через жертвенність і свідомість поліпшуємо свою долю і зближаємося до нашої цілі.

— Про збірку на „Рідну Школу“. Головна Управа „Р. Школи“ взиває всіх, хто займався збіркою жертв і коляди на „Р. Школу“, щоби зібрані жертви переслали зараз до „Р. Школи“ у Львові. Жадна инша установа не сміє розпоряджатися тою збіркою, на яку отримала дозвіл „Р. Школа“. Воєвідські уряди домагаються від Управи виказу тих, які не звернули лист, отже з того може вийте неприємність. Треба зараз переслати до „Рідної Школи“ у Львові всі збіркові листи і зібрані гроші.

— На Сокільську площу. Управа Сокола-Батька у Львові взиває свідомих людей і всі орґанізації й установи, щоби щедрійше жертвували датки на викуп площі Сокола у Львові. Треба памятати, що ця площа є конечна не тільки для Сокола, але й для Лугів, Просвіти, Р. Школи, Кооператив і т. д., бо на ній можуть відбуватися всякі великі зїзди і святочні виступи. Жертви слати на адресу: Укр. „Сокіл“ у Львові, вул. Руська 20.

— Лізуть в багно бідні люде. З Городенки пишуть нам, що там один убогий робітник, що працює тяжко в каміноломі, пропиває останній гріш у Іцка, а на весілля дочки взяв на вексель горівки за 105 золотих. Пожалься, Боже, над тим бідним чоловіком! Хто його опамятавби, мавби відпущені всі гріхи.

— Дурисвіти бродять по селах. До Хриплина коло Станиславова зайшов 16. лютня якийсь батяр і представивши себе за купця з Чернієва, вимантив у місцевого жида Мортка Шварца 60 зол. а потім найняв Дмитра Дзіконського, аби його відвіз своїм возом до Чорткова, ще й позичив на себе в Дмитра кожуха вартости 150 зол. В Нижневі хотів дурисвіт втічи з возом і з кіньми, але що Дмитро не відступався від воза, то дурисвіт втік з кожухом. Поліція була повідомлена зараз, але злодія не зловили.

— Четверо. В Цвітовій пов. Бучач вродилося в одної жінки четверо діточок-дівчат. Всі повмирали до одної доби. (З того села пишуть, що молодіж поступає собі дуже негарно, запиваеться і бе людям вікна. Може би родичі потрохи поучували своїх дітей і наводили на ліпшу дорогу).

— Подяка. Дирекція Укр. Ґімназії ім. Шевченка в Каліші дякує п. Корн. Бурминському з Головина, Он. Лугови з Берестовиці і Ст. Рощинському за 10 зол., офіруваних на ґімназію.

— Зловили птаху. Почтова урядничка з Корчова пов. Рава Руська. Айхльова „взяла“ собі 50 тисяч людських грошей і втікла до Бразилії. Але поліція задепешувала за нею через радіо і її арештувала бразилійська поліція, заки висіла з корабля на беріг. Її везуть уже (з мужем і шваґром) назад до Польщі.

— Чи друга така? З Висоцька вижного пов. Турка пишуть, що там ва почті була недавно контроля і прослідила великий брак грошей. Ріжні „махінації“ робила тут урядничка Грицьова, полька. І мабуть ще урядує.

— Раз і селяне виграли. В Загірю кнігиницькім пов. Рогатин лютувала в 1928 році червінка а тому рада громади ухвалила не пускати до села незнаних людей і окружних торговців. Коли 5. серпня 1928 р. заїхав до села Лейба Тавбер з печивом і радні завезли візок до громадського уряду. За це засудив тих радних (А. Кузика, Семена Хординина, М. Войткова і М. Кінптера) суд у Бережанах на 2 місяці, а начальника громади І. Гуньовського на 1 місяць вязниці. Але Апеляційний Суд у Львові (на апеляцію д-ра Л. Бемка) **увільнив обвинувачених від вини і кари.**

— Сніг засипав 20 люда. В італійських горах коло Больонії засипала сніжна лявіна 20 люда. Всі вони подусилися під снігом, вратовано лише чотирох.

— Майстри від хвостів. В Ярославщині і Любачівщині від довшого часу пропадали коням хвости. Якісь злодії відтинали коням хвости. Одної ночі відтяли в Жапалові аж 50 хвостів. Це діялось на пасовиску і по стайнях. Тепер зловили такого одного „майстра“ і він за хвости пішов до кріміналу.

Читання з історії України (ч. 58)

Богдана Хмельницького вибирають гетьманом. Він рушає походом на польське військо.

Весна 1648 р.

Умовивши татарського мурзу Тугай-бея і маючи надію на поміч від самого хана, Хмельницький вернувся по Великодні 1648 р. на Січ. Тут уже застав силу силенну козаків, бо кошовий тимчасом, як Хмельницький був у хана, поскликав усіх січовиків з їх хуторів на Січ. Піхота таборувала в Січі, а кіннота стояла по близьких лугах. Дня 18. квітня перед заходом сонця прибув Богдан на Січ. З ним було його кілька прибічних козаків і чотирох татар. Вечером він розказав Кошовому про все, що було в хана і в мурзи, а козаків і татар покликав на свідків.

І ще того вечора випалили тричі з гармати, а досвіта знову. Це був знак, що рано мають усі запорожці зібратися на раду. Коло полудня зібралися тисячі піших і кінних козаків на січовім майдані а довбуші вдарили в казани (мідяні котли) на знак, що починається віче. Серед Січі не було місця для всіх козаків і тому Кошовий казав перейти на инший майдан поза Кошем.

Вийшов Кошовий і старшина і Хмельницький і поставали в середині козацького кола. Кошовий представив усі кривди, які терпить народ і козацтво, і оповістив, що Хмельницький має обіцяну поміч від татар а Тугайбей жде вже недалеко Січі.

— Слава і честь Хмельницькому! — кликали козаки. — Ми наче череда без пастиря! Нехайже Хмель веде нас, куди хоче, а ми будемо йому помагати, поки нашого віку!

Тоді кошовий казав принести клейноти і відзнаки, що були в скарбниці. То був королівський прапор (який подарував колись козакам король Володислав), бунчук з золотою кулею, позолочена булава з дорогим камінням і срібна військова печатка.

Старшина передала ці відзнаки в руки Хмельницького і кошовий сказав:

— Будь гетьманом війську запорозькому!

Хмельницький згодився і з тої хвилі став головою запорожців, але ще не позваляв називати себе гетьманом а тільки „старшим“, кажучи, що гетьманом назве себе аж тоді, як і городові (реєстрові) козаки визнають його за гетьмана.

На другий день привели татари перед Хмельницького кількох підозрілих людей, що їх зловили в степу. При допиті сказали зловлені, що Потоцкі вислав на Січ два загони війська поляків і реєстрових козаків. Розказали також, що тепер діється на Україні, які муки терпить народ. А це була правда. Потоцкі і другі польські пани на Україні не слухали короля, який писав, щоби добрим способом позискали собі нарід і козаків, але рішили люто карати всіх, хто перебігавби до Хмельницькому або хто якнебудь показавби до нього свою прихильність. Потоцкі зібрав військо (польських драґунів і піхоту та реєстрових козаків і трохи німецької піхоти), але не рушив з усім військом, тільки вислав два відділи: поляків під проводом свого 26-літного сина Степана Потоцкого, а реєстроних козаків і німців під проводом Ілляша і Барабаша. Потоцкі говорив гордо, що і цей відділ знищить Хмельницького.

Поляки йшли степом, а реєстрові плили Дніпром у човнах. Всего війська зібрав Потоцкі около 40 тисяч, а вислав у степ около 10 тисяч (5000 козаків і 5000 поляків, але й між драґунами були відділи з українців). Дорадником свому синови дав Потоцкі комісаря Шемберґа.

Хмельницький рушив 22. квітня з Січі з 8 тисячами запорожців і пішов степом проти війська Потоцкого.

(Дальше буде).

—о—

ВАЖНЕ для ЧИТАЧІВ „Народньої Справи“!

Взиваємо всіх довжників нашої ґазети, щоби в якнайкоротшім часі а вже найдалі до 20. березня ц. р. вирівнали залеглу передплату і вплатили нову, бо інакше з днем 1. квітня будемо змушені здержати їм ґазету. При тім зазначуємо, що хто не може дальше передплачувати „Народньої Справи“, то вперід має заплатити довг і написати картку, щоби здержати ґазету. Хто того не зробить, тому ґазету будемо висилати дальше а нашої належитости за ґазету не можемо дарувати, бо самі даром нічого не дістаємо, й за папір, друк, почту і проче мусимо точно і в час платити.

— **Горівка губить людей.** В Хриплині коло Станиславова впав один пяний чоловік в потік і втопився. В Викотах пов. Самбір пяний І. Висоцкий зарізав на смерть Дмитра Яремка, який спитав Івана жартом, чи йому що не „зафундує“. — У Львові знайшли на вулиці Під Дубом трупа 47-літнього залізничника Фр. Стшелецкого, При нім ще була пляшка горівки. Слідство виказало, що зімлів і вмер через горівку. В однім американськім місті (Кялмент-Індіяна) осліпло шість люда від горівки, помішаної з якимось покостовим плином. — На Волині затроїлося кілька людей від денатурованого спірту, бо навіть таке свиньство пють нерозумні пяниці.

— **Кому сміх, а кому плач — а все то через заяця.** Одна селянка в Паціцах (на Поморю) йшла з ярмарку і тулила до себе хустку, в якій було завязаних 500 золотих. При дорозі в полі побачила сплячого заяця. Кинула на нього хустку й звязавши його, понесла дальше. Але заяць збудився й вирвався переляканий жінці з рук тай утік з хусткою і з 500 золотими. Тепер усі полюють там на того заяця!

— **Злочинні події і нещастя.** В Млиниськах пов. Теребовля згинув у бійці Ад. Свобода. — В Білині вел. пов. Самбір, постріли хтось учителя М. Крайчика з Стебника пов. Дрогобич, що приїхав брати слюб з Ст. Білінською. Думають, що стріляв якийсь суперник. — В Куликові вломилися до Каси Т-ва „Надія“ злодії, але на щастя не знайшли там нічого. — В с. Лабич пов. Броди повісився 60-літний С. Гаврилюк по сварці з жінкою і з сином. — В Новій Греблі коло Олешиць вбив хтось гаевого Зелінського, що служив у лісах Висоцкого. — Кость Андрух із Слобідки Джуринської, чортківського повіту, стрілив через вікно до Иосифа Тимкова, але не ранив його. — В Переволочній пов. Золочів невідомі злочинці побили смертельно Івана Кохана з тогож села.

— **Горох полетів.** Пише нам оден з наших читачів в Бразилії: Кілька тижнів тому я поставив в коморі мішок гороху. За якийсь час хотів я той мішок перетягнути в друге місце, алеж яке було мое здивовання, коли я побачив, що мішок став удвое тяжший, а під мішком було повно дір у землю. Я виніс зараз той мішок на обору висипав увесь горох, дивлюся, а горох на половину з черваками. Висипав я щоб кури видзьобали. Але як лише сонце добре припекло, усі мої черваки якось дивно перемінилися і полетіли собі; зробилися мотилями. І з мішка гороху зробився рій метеликів. Така то бразилійська господарка.

— **Наші радні усвідомлюються.** Рада села Гординя руст. пов. Самбір ухвалила в буджеті на предложення р. Ст. Совінського 50 з. на „Р. Школу“ і 25 з. на Укр. Інвалідів. Честь раді, що пішла за гарним прикладом свідомих людей.

— **Сумна доля української дитини.** Коломийський окружний суд судив недавно Миколу Митлюка, 20-літнього учня 7-ої кляси української ґімназії в Коломиї. Митлюк є сином незаможного селянина з Печеніжина. В школі вчився дуже добре і удержувався при тому сам із лекцій. Судили його за те, що він дня 20 листопада 1929 року побив учителя польської мови в коломийській ґімназії, якогось Ґібчинського. Перед судом боронився Митлюк тим, що мимо його найбільших зусиль в науці, Ґібчинські його стало переслідував і давав йому завжди злу ноту. Через те впав обвинувачений в розпуку і побив Ґібчинського з пімсти, за свою кривду. За те засудив його суд на сім місяців вязниці. Годиться зазначити, що через того пана Ґібчинського учень 7-ої кляси Никифорчук, мусів в осени минулого року покинути ґімназію, як це показалося підчас розправи.

— **Про коминярів,** на яких приходять до нас всякі нарікання, напишемо докладно в слідуючім числі.

— **На щастя таких мало.** Часописи пишуть, що станиславівський воевода обїздив недавно воевідство й заїхав до Богородчан. Тут урядили бенкет, на якім окрім поляків був і греко-кат. парох села Бабча коло Богородчан о. кан. М. Кречковський і він у своїй промові сказав між иншим, що „ми е властиво поляки гр.-кат. обряду“. Сумно-сумно, що між нашим духовенством знаходяться ще такі збаламучені отці, що не тільки беруть участь у таких парадах, але ще й виголошують такі неправдиві і зрадницькі промови. Та потішаемося тим, що такі вже минаються і не вертаються, а загал духовенства е свідомо патріотичний і такі виступи пятнуе.

— **Поради в Народній Канцелярії.** В Народній Канцелярії у Львові, вул. Костюшка 1. а. II. пов. уділяють правних порад кождого дня (крім неділь і свят) від 5 до 7 год. вечером. Хто хоче писемно порадитися, повинен точно і виразно описати справу і долучити значок за 25 сот. на відповідь.

—o—

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

З України

за Збручем доходять дальші сумні відомости про „люте время“, яке переживає український нарід.

Над арештованими українськими діячами відбудеться небаром суд. Тимчасом арештують дальше.

По селах і містах касують церкви і забирають дзвони. До Одеси прибув недавно ваґон дзвонів, які позабирали з церков Херсонщини.

На переслідування селян обурюються вже селянські сини, що служать у червоній армії. Вони пишуть до своїх родичів листи і радять, щоби цеї весни засівали тільки малий кусник землі для себе, а решту аби лишали обологом, бо більшовицька влада і так заберe все зерно. А як селяне перестануть управляти збіжа, то влада буде мусіти полекшити долю села, коли схоче хліба.

Один галицький селянин, що ще від світової війни лишився на Сибір і там оженився й господарить, пише до свого брата в Галичині розпучливий лист. В нім описуе, як важко тепер жити селянинови під панованням московських більшовиків. Ось дослівний виїмок з його листа:

„Тут типер так. Як ни хочиш іти до купи у кумуну або в артель, то забирают увесь хліб худобу і виганяют з хатів і ариштовуют і забирают до криминалу. А що жити у купі то щоби ни знати свого господарства, нічого, навіть щоби і дітий мама не знала, що вони її. Бо дітий будут забирати у одну хату і коло них будут пістунки і будут так жити доків маленькі. Як виросте що можи бути фірманом, то іди робити, щоби дали каваклочок хліба. То як хто іде у артель і дає свое господарство, то щоби ни казав, що мій кожух, сорочка, а повинин казати: все наше. І ни повинин молитися Богу, і ни світкувати свят, і ни христити дітий, так що ни повинин вірити ні Богови ні дітькови. Се все робиться сего року 1930-того“.

Далі пише про те, що в церквах уже не правиться богослуження, але робиться комедії. Образи й престоли й іконостаси повиносили, дорогі річи забрали. Пише, що люде з розпуки будуть хіба руку на себе накладати.

Румунські ґазети пишуть що більшовики стягають

над бесарабською границею

свої війська і хотять зачіпитися з Румунією. Та чи це правда, ще певно не знати.

Останні відомости з ріжних країв стверджують, що комуністи орґанізуються всюди й хотілиби захопити владу, але уряди держав завчасу вислідкують їхні тайні орґанізації. От недавно плянували

німецькі комуністи

щоби зібрати безробітних і повести їх на Берлін.

Дня 6. березня мав зачатися той похід на міста і то не лише в Німеччині, але й по деяких других державах, прим. у Франції, Бельгії і Чехословаччині.

Франція

мае клопіт з міністрами. Перед тижнем подалися були до димісії давні міністри, а на їх місце прийшов новий уряд, але він урядував заледво чотири дні і парлямент ухвилив і йому недовіря. Тепер знову попередний голова міністрів (Тардіе) творить новий уряд. Через ці зміни в Франції перервала свої обради

морська конференція

і мабуть таки з неї тепер нічого не вийде.

З далекого світа доходять чутки про

нові неспокої.

Вибухла

революція в Сан Домінґо.

Це є муринська република в східній частині острова Гаіті (коло середущої Америки), завбільшки Східної Галичини. Вона нібито на папері самостійна, але тримае на ній руку Америка (Зединені Держави). Тепер мурини повстали проти президента републики, що певно був заушником Америки, і вигнали його з краю.

Ми писали, що і в

Афганістані

заворушення проти нового короля Надіра. Надір візвав до краю давного короля Аманулу, щоби приїхав робити лад, і здається, що Аманула поїде. Він заприязнився з президентом Туреччини Кемалем і є чутка, що Кемаль хоче женитися з сестрою Аманули. Тоді Аманула мабіть запевнену поміч Туреччини і зробивби лад в Афґаністані. Та чи на довго?

Про заворушення пишуть і з маленького князівства

Монако.

Мешканці Монака хотять скинути свого князя, а домагаються, аби володіла ними сестра князя (волікть жінку). Ця „революція“ в Монако виглядае трохи смішно, бо треба знати, що Монако мае лише півтора кільометра квадрат. простору, а всіх людей є там 23 тисячі (так, як наше мале місто). Війська там нема, а є лише три поліцаї. Отже „революцію“ легко робити. (В Монако є відома печера гри „Монте Карльо“ і великий цвинтар, де ховають панів, які приїжджають з усего світа, і як програють гроші, то стріляються).

Індії

(англійська кольонія) зблишаються щораз більше до своєї ціли. Думають, що вже небаром прийде там до кровавої розправи з англійцями і індуси виборять собі самостійну державу.

Де буде парцеляція?

Польська рада міністрів ухвалила на 1931 р. плян парцеляції, в якому призначено в цьому році 200.000 гектарів землі для розпарцелювання. З цього на ґрунти державні і державного рільничого банку припадає 35.000 гектарів, а решта на приватні землі. В окрузі берестейськім мае розпарцелюватись 7.200 гектарів, у луцькім 5.150, у львівськім всього 50 гектарів державних ґрунтів. Із приватних маєтків у 1931 р. буде розпарцельовано: в окрузі люблинськім 15.000 гектарів, у виленськім 20.000, у берестейськім 20.000, у луцькім 13.000, у тернопільськім 15.000, у станиславівськім 5.000, у львівськім 8.000 гектарів.

—•—

396 запомог по 120 золотих

на суму 47.520 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 391 до 396-ої?

391. Кулик Данило, с. Прокопа, Нивецк к. Сарн, віл впав 12 лютня.
392. Вітрикуш Василь, с. Петра, Грабовець пов. Стрий, корова впала 22. лютня.
393. Свистун Іван, Дуліби повіт Стрий, корова впала 22. лютня.
394. Іван Борковський, Ямниця пов. Станиславів, корова впала 22. лютня.
395. Хрущ Григорий, Хоробрів пов. Сокаль, ялівка впала 26. лютня.
396. Лахманець Василь, Свистільники пов. Рогатин, корова впала 26. лютня.

Запомоги (по стягненню цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів.

УВАГА: Від нині **висилаємо запомоги тільки на адреси мужів довіря**. По отриманню гроший муж довіря обовязаний зараз вручити всі отримані гроші запоможеному передплатникови. Передплатник має підписати мужеви довіря посвідку, що отримав гроші і ту посвідку має муж довіря вислати до Редакції. Тому, що запомоги висилатимемо тільки на адреси мужів довіря, в кождім селі мусить бути вибраний муж довіря, так як про це пишемо на иншім місці.

—о—

Подяка.

Дорога Редакціє!

Отсим складаю сердечну подяку за допомогу, котру отримав я 17/І. Вона мені помогла матеріяльно в такім скрутнім часі. Але ще більше помогла мені і додала сил в боротьбі з партійними і народними ворогами, котрі висміювали мене і твердили, що запомоги не дістану. Тепер якби їм позамикало, бо побачили що „Народня Справа“ помагає своїм передплатникам і ратує в нужді. А в них також випадки трапляються, але помочі через свою збаламученість не мають від нікого. Але вже і вони тепер зачинають опамятуватися і поволи навертаються до нас, бо межи свіжими передплатниками з нашого села є і давні противники. Честь тим, що завчасу прозріли і пішли на дорогу правди! І є надія, що ще богато заверне на ту дорогу, котра прямує до найвисшої нашої цілі! Тогді більше нас стане в оден фронт і разом підем до одної мети. А нашій дорогій Редакції нехай Бог помагає щасливо провід вести і як найскорше осягнути те, що ми всі Українці собі бажаєм!

З поважанням Онуфрій Зазуляк

ЛЬОСОВАННЯ НАГОРОД

відбудеться в неділю 23-го березня

о год. 11 пер. пол. в редакції „Народньої Справи“.

До Комісії вильосовані оці три мужі довіря:

1. Василь Глуханюк, Тишківці пов. Городенка.
2. Андрій Гавур, Русилів пов. Камінка струмилова.
3. Михайло Твофимчук, Тараканів пов. Дубно.

Ці мужі довіря приїдуть до Львова на членів Комісії. Кошта подорожі заплатить їм Редакція. В тій справі повідомляємо їх окремими письмами і просимо зараз відповісти, чи приїдуть, бо як хто з них не мігби приїхати, ми завчасу вильосувалиби иншого мужа довіря на його місце.

В слідуючім числі напишемо, скільки передплатників візьме участь у льосованню, та подамо подробиці про спосіб льосовання.

ДВА КУРЦІ МУДРАГЕЛІ.

Два курці йшли до трафіки і так говорили:
Якби так їх монополь був, вони б краще жили.
Перший каже:—„Як з тютюном моя фабрика була б,
Я куривби безнастанно, жінка мені не клялаб.
Жінці давби я два міхи кресового тютюну,
Щоби мені присипала натще серця все їду“.
— „А я також — каже другий — такої натури,
З файкового тютюну виплівбим „фест“ шнури.
А з ліпшого тютюну жінка би варила
Мені кисіль, добру юшку, а на вечір чиру“.
Аж тут з боку хтось підслухав їхні небилиці
Тай говорить: — „Ото, братя, плетете дурниці!
Як би таку страву зїв, довгобся не тішив,
Взявби той шнур з тютюну тай би ся повісив!
Бо як курення само нищить чоловіка,
То й від тої юшки ти зробився каліка!“
Оттаке то в нашім селі трапилось раненько,
Це підслухав тай написав

Ваш друг Василенко.

Політичні новини в Польщі

В польськім соймі були знову великі сварки таки між польськими послами, а на військовій комісії прийшло дня 26. лютня до бійки. **Посол Лазарскі** (з одинки) **вдарив посла Домбровского** (вшехполяка) **в лице** і почали оба боротися, аж доки їх не розділили.

На засіданню сойму протестували посли проти розпорядку попередного міністра Складковского (внутр. справ) в справі віч і зборів. Домагалися, щоби новий міністер Юзефскі скасував той розпорядок який обмежує свободу зборів. Підчас того засідання (25 лист.) прийшло також до „руханини“, посол Клещинські (з одинки) **хотів ударити посла Станьчика** (з П. П. С.), бо Станьчик назвав його „лобузом“ (потім перепросив).

Міністерство внутр. справ розіслало воєводам і старостам **обіжник в справі посольських віч і зборів**. В тім обіжнику є, щоби староства висилали на віча урядників спокійних і зрівноважених, а **поліція може бути на зібранню лише в виїмкових рідких випадках**, коли це конечне. Цей обіжник пише також, що на довірочних нарадах (на підставі § 2) не вільно поліції леґітимувати присутних осіб на підставі особистих леґітимацій („довоцуф“), бо в Польщі нема примусу мати такі „доводи“. (Досі нераз розвязувала поліція такі наради через те, що хтось з присутних не мав леґітимації, а тепер не вільно того робити).

Польський соціяліст (з П. П. С.) Гавзнер говорив у соймі про **всякі надужиття** і неправне поступовання деяких, навіть високих урядників. Між иншими говорив про те, як підприємці доставляли для дирекцій залізниць пороги (швелі) і які при тім діялися маніпуляції. Богато урядників в слідстві, а директор Барвін, який протеґував фірму „Бук“, пішов тільки на емеритуру. Потім розказав посол Гавзнер, як його ще перед двома роками міністер Морачевскі при одній нагоді закинув одному панови Надольському хабарництво (що дається підкупити) і той **Надольскі** нині є комісарем міста Львова.

Деякі польські газети, противники „одинки“ і санації, описують, яка нужда панує всюди в Польщі, коли вже навіть **за пів оселедця** брат брата ріже! (В Ченстохові зарізав 17-літний Антон і Яґелло свого 19-літн. брата Станіслава, який зганив був Антона за те, що той не хотів з ним поділитися оселедцем).

В неділю 23. лютня відбулися **в сандомирськім виборчім окрузі соймові вибори** (бо перші уневажнено).

18. травня будуть соймові вибори (поновні) в окрузі Рівне — Луцьк, а 25. травня вибори до сенату в цілім волинськім воєвідстві.

Мабуть будуть поставлені ті самі виборчі листи що й при виборах 1928 р. Тут звертаємо уваги нашим братям—волинським українцям, щоби направили при цих виборах ту помилку, яку зробили при виборах в 1928 році, коли дали сотки тисяч своїх голосів на ворожі нам листи. Виглядало по тих виборах так, начеби на Волині не було взагалі українського народу. Нехайже народ покаже тепер свою свідомість, що певно за ті два роки зросла, і нехай віддасть усі свої голоси тільки на українську національну листу, а не на якусь „одинку“ або шкідливу нам інтернаціональну листу сельроба.

В Варшаві вислідили велику шайку фальшівників, що виставляли людям **фальшиві пашпорти до Америки** (Зед. Держав). В цю справу замішаний навіть американський віцеконзуль, Галь, і його арештували разом з иншими підозрілими в тій справі.

Цигани вкрали дитину.

Перед кількома днями вкрали цигани, що переїздили через Коломию, 8-літню дівчинку, дочку місцевого міщанина і сховали її в возі між циганятами. Однак украдена в білий день дівчинка не перелякалася цим занадто і по якомусь часі вискочила з воза і почала втікати. Циганів, що гналися за нею, придержали прохожі і віддали кількоро циган в руки поліції.

—о—

За рідну землю.

25. лютня зголосив польський уряд у соймі чотири проекти нових законів про те, щоб можна дальше (подібно, як в роках 1920 до 1922) кольонізувати „креси“ польськими вояками. Запас землі (на Волині), призначений для польських військових кольоністів законом з 17. грудня 1920 р., вже зкольонізований а пепер уряд хоче призначити нові простори землі на таку кольонізацію і хоче, щоби сойм ухвалив такі закони. (Кольоністам давалиби землю даром.)

Проти цих предложень запротестували українські посли у соймі. Посол др. В. Загайкевич відчитав 26. лютня заяву (декларацію) в якій представлено, що то нечувана річ, аби нині кольонізувати військовими кольоністами землі, заселені українським населенням на Волині, коли українські селяне Східної Галичини дусяться від земельного убожества. Вертається хіба до мовби давних часів з перед двох тисяч літ, коли то римські завойовники насаджали своїх вояків кольоністами на здобуті землі. Декларація кінчиться словами, що українські посли будуть ті законопроекти поборювати. Однак вже нині заявляємо, що коли з такими законопроектами виступає правительство, то не хто інший, тільки воно само кидає палаючий смолоскип на розпуку малоземельного українського селянства. За те робимо правительство відповідальним перед нинішним часом і перед історією“.

Скільки маємо волосся на голові?

Про волосся на голові богато пишеться і говориться. Особливо журяться тим ті, що зачинають лисіти. Оден доктор, що займався тою справою довше, обрахував, що чоловік має на голові від 30 тисяч до 150 тисяч волосків. Найбільше, бо коло 150 тисяч волосків, мають ясноволосі і русяві. Темноволосі мають вже менше, бо лише коло 100 тисяч. А найменче, бо лишень коло 30 тисяч мають руді. Та за те волосся в рудих найсильнійше, а в русявих найслабше.

Волос живе і росте 5—6 літ, а відтак випадає, а на його місце, як людина є здорова, росте другий. Звичайно тратить здорова людина 15 волосків денно.

У дівчат росте волосся два рази так скоро, як у хлопців. Найшвидче росте волосся у хлопців між 21—24 роком життя, а в дівчат між 14 і 20 роком.

—о—

УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ

Львів, неділя 9. березня. Ч. 6.

Що мені рідне.

Край мій рідний — Україна,
Барва рідна — жовто-сина,
Їх я люблю до загину —
Все віддам за Україну.

(Б. З.)

—о—

Що я знаю про Тараса Шевченка.

Учора сказав нам наш пан учитель:

— Діти, цеї неділі буде в читальні концерт в честь Тараса Шевченка. Наш діточий хор буде також співати, а Івась Мізинчик буде деклямувати. Івасю, роскажи нам, що знаєш про Тараса Шевченка.

Я встав і почав говорити:

— Тарас Шевченко, то найбільший український поет. Він писав дуже красні вірші про Україну і про український нарід, а також про дітий і материй. Він у своїх віршах описав, як то було давно на Україні, коли Україна була вільна і могуча держава. А також навчав нарід, що треба робити, аби знову добути собі кращу долю.

— А коли жив Тарас?

— Тарас Шевченко вродився в селі Моринцях, недалеко Київа, 9. березня 1814 року. А вмер 10. березня 1861 року. Тому рік-річно в місяці березні всі свідомі українці святкують річницю смерти Тараса Шевченка, що своїми віршами будив народ до свідомого життя.

— А скільки років минає від дня смерти Тараса Шевченка?

Я вийшов до таблиці і почав числити так:

— Тарас Шевченко вмер у березні 1861 року, а тепер маємо березень 1930 року. Щоби знати, скільки років минуло від дня смерти Тараса, то від 1930 віднімемо число 1861. Отже пишу:

```
        1930
      — 1861
Остає   --69
```

Від смерти поета минає 10 березня цего року 69 років.

— Добре Івасю! — сказав учитель. — А хто ще що знає про Тараса?

— Я знаю! — зголосився Юрко Онуфрик. — Вірші Тараса Шевченка зібрані в книзі, що називається „Кобзар“. У нас є та книжка і я деякі вірші знаю на память. Приміром „Мені тринайцятий минав“.

— Гарно! А що пише Тарас Шевченко про науку? Чи треба вчитися?

— О, треба! — сказав Юрко. — В одним вірші пише так:

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте!

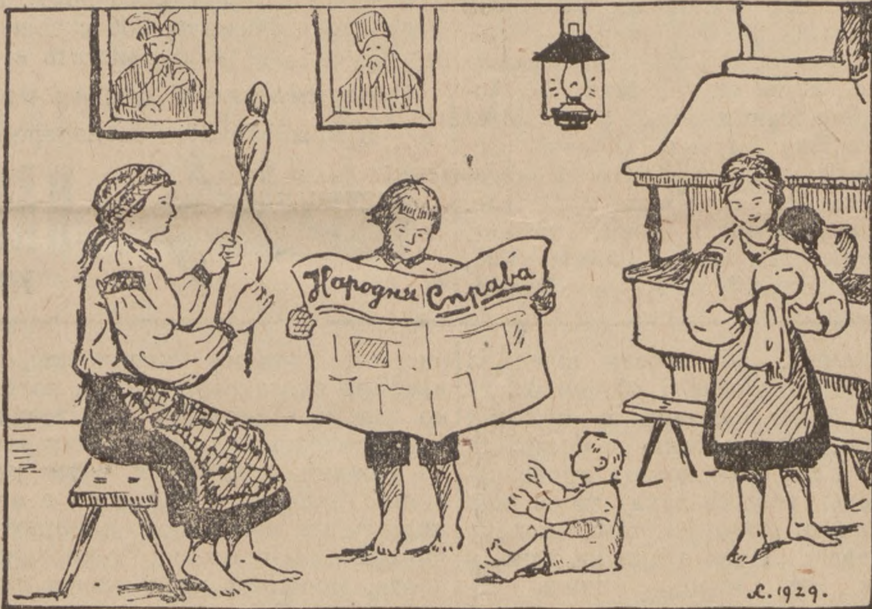
Учитель сказав:

— Я тішуся, що ви знаєте дещо про нашого найбільшого поета. От, булоби гарно, якби від нині за тиждень кождий з вас знав якийсь віршик Тараса на память. Навчитеся?

— Навчимося! — закликала ціла третя кляса.

Потім всі весело виходили зі школи і ще по дорозі і вдома говорили про Тараса Шевченка.

Івась Мізинчик.

В цій хаті ніхто не дармує. Мати пряде, мала Настя миє начиння по вечері, а Гнагко взяв „Народню Справу“ й голосно читає діточу сторінку. Найменший Николка хоче також чимсь занятися і простягає ручки до ґазети. Але йому не дадуть ґазети в руки, хіба якийсь инший папірець, щоби і він нібито „читав ґазету“ і тим загутувався. Батька нема в хаті, пішов до читальні.

Українські діти.

Нема кращої країни,
Як та рідна Україна,
Нема кращої дитини,
Як українська дитина.

Дівча гарне, мов та цвітка,
Що аж серце мліє,
Хлопчик про стрільців читає
І про шаблю мріє.

Хлопчик, сам собі шабельку
Гарну виробляє,
Бо для нього ворон-коник
В степу виростає.

Іван Кіт с. Николи
з Букавини.

—о—

Листи вуйка Петра.

Шестий лист.

Вже щораз коротші ночі,
Щораз довші дні,
Сяє, мов діточі очі,
Сонічко в горі.
Вже щебече попід хати
Люба дітвора,
Иде вже, йде вже, то пізнати,
Весняна пора.
Вже Івасик розщіпає
Білий кожушок,
Бо вже сонце загріває
Любих діточок.
Вже в городі люба мати
й рідні діточки,
Всі їй хочуть помагати
Сіяти грядки.
Батько ладить у стодолі
До роботи плуг,
Гине білий сніг на полі,
Оживає луг.
Ще мине дві-три неділі
й зацвіте наш гай —
Прибереться в цвіти білі
Український край.
А між цвіттям любі діти,
Український цвіт,
Це для нас найкращі цвіти,
Славні на весь світ.
Як їх бачу, то радіє
Серденько в одно, —
Діти, в вас моя надія!

Вуйко Ваш — Петро.

—о—

Зїзд радних.

10-го січня відбувся в Турці н./Стрием зїзд громадських радних із судового округу Турка. Головний реферат виголосив посол Великанович. Він обговорив такі справи: буджет громад, права і обовязки членів ради, війта і писарів, громадська господарка в лісі і на дорогах, справа шарварків і оплат на дороги. Промовець підніс з натиском, що ні Староство, ні Повітовий Виділ не мають права насильно накидувати громадянам ніяких обовязків піддержувати ріжні польські установи. А вже неправдоподібним є, щоби наші громади платили з громадських грошей на польську ґазету „Хлоп“ і рівнож польську, але писану по українськи — „Селянин“. Ці ґазети мають за ціль оплюгавлювати наш національно-культурний дорібок і наших народніх працівників. Проти всіх оплат, які накидують нашим громадам Повітові Ради, треба протестувати до Воєвідства, або до Найвищого Трибуналу. Натомість добрим правом і обовязком наших громад є, вставляти до буджету певні суми на читальні „Просвіти“, „Рідну Школу“, Сільський Господар“, а з ґазет на „Світ Дитини“ і Сільський Господар“ для селян і т. п.

Другий реферат виголосив п. др. Кондрат. Він з правного боку обговорив будівельний закон, оплату за комини, карно-процесові справи в громаді замість у суді, адміністраційні кари, вибори до громадської Ради, береження печатки, компетенції (права) війта і старости, чи Повітового Виділу.

В дискусії промовляли: о. Федевич про суспільну опіку, як матеріяльну і санітарну поміч від громади для бідних, видатки з громадського буджету на освітні цілі і заслуги наших послів для нашого народу; — господарі — Семен із Шумячи і Кречківський з ільника говорили про шарварки, Лучак з Волосянки про нагляд над писанням протоколів і ухвал громадських рад про більшу і точнішу контролю у видаткованню буджетових грошей, а Смольнянин із Свидника про шкоди, які робить фірма Ґредля на дорогах, а в громаді нічим не причиняється до направи цих доріг. Дальше порушено справу вирубу лісів, справу шкіл, яких в повіті є дуже мало, а як є, то учителя не дають (Мельничне), справу шиканования людей високими карами за гноївки — від 2—50 зол. і т. п. У всіх тих справах зараз домагався полагодження посол Великанович у повітової влади.

Нарада ухвалила розолюції в яких Збори висказують подяку і довіря Українським Національним послам за дотеперішню діяльність, Протестують проти того, щоби Пов. Виділ видирав ріжні грошеві датки на національно нам чужі цілі, протестують проти насильного вставлювання у буджети квот на передплату таких ґазет, як „Хлоп“ і „Селянин“, домагаються, щоби громади могли свобідно вставлювати в громадські буджети квоти для читалень „Просвіти“ і Кружків „Сільського Господаря“ та на передплату часописів „Світ Дитини“ і „Сільський Господар“, та постановляють вести громадську господарку з найбільшою користю для українського народу. Подібні зїзди українських (Зборів, Калуш) радних і начальників громад були ще в деяких повітах, але вони повинні відбутися всюди щоби радні і началь.-українці могли порозумітися, як одностайно стати за права громад.

Хто відгадав загадки

в „Золотім Колосі“.

До дня 31. січня надійшла до Редакції понад тисячка відгадок тих загадок, що були в Календарі „Золотий Колос“ на 1930 р. З тих відгадок було зовсім влучних 142 розвязки. Спису всіх, що добре відгадали, не можемо помістити з браку місця, але подаємо, як мали виглядати розвязки загадок, із того кождий, хто вгадував, буде знати, чи вгадував добре, чи зле.

Розвязки мали бути такі: 1. Сон 2. Май 3. Сідає 4. Хліб 5. Горнець 6. Цвях у чоботі 7. Скрипка 8. На мапі 9. Домовина (трумна) 10. (Нумер, Адам, Роса, Олово, Данило, Нижнів, Яр, Сила, Петро, Ріка, Амінь, Володимир, Абрум) „Народня Справа“.

Уваги: Найбільше помилок було через другу загадку. Майже всі вгадували, що „найкоротший місяць“ це лютень. То правда, що лютень найкоротший (28 днів), але це не булаби жадна загадка, як би ми питали про те, котрий місяць має найменше днів, бож це кождий знає. Відгадка має бути дотепна. Отже „май“ тому, що має лише три букви (хоча це стара назва місяця).

Богато помилок було й через 6. загадку. „Ходжу на голові, хоч я на ногах, ходжу на босо, хоч я в чоботах“. Дехто писав, що то воша, блоха і инше. А то цвях. Він є в чоботі, отже на нозі чоловіка, але головкою ходить (босо) по землі.

Дехто відповідав дуже дотепно на 2. загадку. Приміром, що найкоротший місяць є той, в котрім треба платити довги, або в котрім вмирається, або працюється дуже, а дехто жартував, що „медовий“. На 3. заг. відповідав дехто, що перед спанням робить те, „що хоче“ або те, що й „жінка“ або: „гасить лямпу“.

Між тих, що добре відгадали, вильосували ми 71 книжку, отже що другий дістане книжку.

Книжки за розвязання загадок дістають:

1. А. Лакомський, Білоголови п. Оліїв, 2, Адольф Чорний, Заднишівка п. Підволочиска 3. Ст. Коцур, Лопушани, 4. Тимко Гаврилів, Чукалівка п. Стан., 5. В. Андрусяк с. Івана, Колодрібка п. Заліщики, 6. Ілярій Ґавлюк Антона, Чумчани п. Буськ, 7. Остап Ліщинський. Волхища п. Лука, 8. Давид Дубенець, Домбровиця п. Сарни, 9. Теоф. Федорович, Заднишівка п. Підвол., 10. Дан. Кораль, Могильниця, 11. В. Аронець Грицька, Виданів п. Сн., 12. І. Дідулка, Снович п. Золочів, 13. Тимко Образ, Яблінка вижча п. Турка, 14. Вас. Михайлів с. Федора, Дуба 15. Л. Іванюк, Ковалівка 16. І. Ефнер, Домбровиця, 17. І. Веретка Ілька, Вовчинець п. Ст., 18. М. Масик, Доброполе, (?) п. Більче Зол., 19. І. Пастернак, Біла п. Чортків, 20. Гр. Параничч, Біла, 21. Петро Іванчук, Носівці п. Залізці, 22. І. Пелехатий, Біла к. Чорт., 23 Й. Матиящук, Немилів п. Радехів, 24. В. Мороз Петра, Мединичі, 25. В. Ґрохоський, Турівка п. Тарноруда, 26 І. Пташник, Лежанівка п. Грималів, 27. Ст. Гаврилюк с. Захарія (адр. не читка), 28. Петро Скакун, Біла п. Чорт., 29. Петро Стеценко, Боянець, 30. М. Дмитрук Мочилониця, 31. В. Шульган Семка, Пристань, 32. Вол. Стефанюк, Середпільці, 33. В. Ониськів, Кривотули нові п. От., 34. Дм. Ковалюк с. Стеф., Кути ст., 35. Мих. Задойоний, Березовиця вел., 36. Олекса Гайнюк Княжолука п. Долина, 38 Параня Федорович д. Дмитра, Новиця, 39. Семен Рогач, Сухівці п. Н. Село, 40. Гнат Марчук і Денис Година, Здовбиця, 41. Ост. Глинянський, Устріки дол., 42 М. Мендик, Калуш, 43 В. Луцик, Жужіль п. Белз, 44 Оленка Зарицька, Більче за рікою п. Мединичі, 45 Вас. Мошовський Білче п. Мединичі, 46 Марійка Левицька Більче п. Мединичі, 47 Василь Добчанський, Іщків п. Ден., 48 І. Чирпан, Мости вел., 49 Як. Боняк, Рачин п. Дубно (скр. 120), 50 Ст. Дзялабій Іщків, 51 І. Куприн, Парипсе п. Холм Люб., 52 Ник. Багрій с. Дмитра, Опока, 53 Дм. Молот, Артасів, 54 Дмитруньо Янкевич с. Івана, Журів, 55 Ник. Копровський Устрики дол., 56 Рузя Каломук, Княжолука п. Дол, 57 І. Федорук, Орелець п. Волчківці, 58 І. Вакадій, Лука п. Незвиська, 59 Ю. Когут, Бобрівники, 60 І. Серкіс, Горинець-Гірка, 61 Андрій Грицай, Занів п. Глин., 92 Мик. Михайлюк, Щуровичі, 63 Ю. Ковалів, Бурдяківці п. Скала, 64 В. Козловський, Трійця п. Заболотів. 65 Ю. Посацкий, Хотінь, 66 Ст. Камінський, Носівці, 67 В. Рягайло, Вербів п. Підгайці, 68 Петро Боднар, Тейсарів п, Жидачів, 69 Макс. Іванюк, Володимирці п. Жур., 70 Семен Паляниця Конти п. Олесько, 71 Ст. Козовик Данилівці, Озірна.—

Для роздачі призначили ми 71 таких книжок: 25 прим. „Годівля домашних тварин“, (М. Холмишина), 10 прим. „Як плекати кури“, (В. Воробця), 10 прим. „Як любити рідний край“ (Ю. Шкрумеляка) (приміри), 10 прим. „Оповідання з української історії“, 6 прим. „Хмельницький у Львові“ (М. Голубець), 5 прим. „За рідне гніздо“ (М. Мельника), 5 прим. „Спомини з сербського фронту“. Книжки висилаємо почтою, кождому таку, яка припала.

Кому при цих загадках не пощастило відгадати всего, або вильосувати книжку, той нехай не знеохочується, але хай дальше відгадує ті загадки які ще будуть в ґазеті і в Календарі. Колись і йому припаде нагорода.

—о—

Письмо з Арґентини

Із за далекого Океану шлю Вам браття Українці і читачі „Народньої Справи“ щиросердечний привіт і хоч почасти поінформую Вас про тутешнє життя нашого брата, закинутого судьбою на долю і недолю у сі сторони, заманутого аґентами та другими дармоїдами, що будьто тут рай, якого у світі нігде нема. Українці мають ріжну недолю в ріднім краю, виходять з рівноваги, попадають в розпуку і тому слухають намови аґентів, тай продають останній шматок своєї землиці і ідуть шукати того раю. Приїхавши у столицю Арґентини Буенос Айрус, місто обіцяного їм раю, застають ще гіршу біду, як ту, що полишили у рідних сторонах, і стають німими жертвами та посміховиськом арґентинських підприємців.

По однім тижні виганяють кождого новоприбувшого еміґранта з еміґрантського готелю і тисячі таких жертв ходять від рана до ночи, немов шукають того раю, та вертають з розпукою знова на то саме місце, звідкіль вийшли (зване по еспанськи „Ретіро“, а прозване Українцями „Йосафатова долина“). І там неодну ніч пересиджують у голоді та холоді без найменшої надії. Коли декотрому нашому еміґрантови пощастить дістати скорше роботу, то це є на желізну дорогу бити камінь, або носити швелі за мізерних два пези і 30 центів, та собачі харчі і спання в буді під цельтом, гірш собаки, в болоті та нужді і що невисмоктав крови через день тяжкий труд то в ночі висмокчуть ріжні насікомі, котрих тут безліч. І так з дня на день, з місяця на місяць ходить нещасна жертва пожовкнута від праці та грижі, без надії на краще завтра по безмежних степах Арґентини та проклинає свою горбату долю. Покинути такої праці не може, бо завезений далеко, а на подорож нескоро заробить і піхотою не пройде, бо не знає еспанської мови.

А коли навіть і прийде в инше місце то за кілька днів або неділь мусить себе знова продати за то саме бо немає защо купити куска хліба, а удержання у місті страшно дороге. Оце коротенько зясоване життя простого робітника. Небогато краще живуть і ремісники в Арґентині. Кождий новоприбувший (переважно Українець) ремісник незнаючий еспанської мови, попадає переважно до жидівських варстатів, бо мовляв ту може розговоритись, а жиди смокчуть з нього останні соки і платять хочби і доброму ремісникови так, що із цеї платні він вижити не може, а то і нічого не дасть, як не схоче. Так проминає кілька місяців, або і рік і такий ремісник немає цента при души, бо неміг заробити, хоч як старався. Поза містом для ремісника праці нема, а в місті є стільки безробітних, що сотками вистоюють під дверима якого варстату, де потрібно одного челядника, вистоюють від четвертої до семої години рано, бо кождий старається бути першим. Робітник в Арґентині в очах власників є нічим і його вибирають, як кукіль із пшениці, а вибравши якого, вимагать праці понад людські сили. Слід згадати також, що є час, коли люди можуть заробити дещо більше, а саме на „косєчі“ то є на жнивах у поли, але на ті жнива рік-річно треба чекати щонайменше 4 до 5 місяців і ті робітники, котрі зароблять у жнива тих кервавих пару десяток, мусять по жнивах усе розпустити, чекаючи других жнив майже без праці.

Із сего у більшости Українці виходять з рівноваги, тратять людську честь, та поступають на дорогу піянства, розпусти та ріжного рода проступних річей: і тим самим плямять і тратять національну гідність сорок міліонового українського народа. Але вже найгірше враження зробить для свідомішої людини, коли приглянеться життю українських дівчат—еміґранток. Цей цвіт України, ця надія, з котрої малоб колись виховуватись молоде покоління здорових борців за долю українського народа, в застрашаючий спосіб стає тут пропащим для родичів і для народу. Дівчина, лишена тут батьківської опіки, паде у пропасть, звідки не вийде вже ніколи здоровою людиною. Приїхавши сюди попадає, як і всі еміґранти, до еміґрантського готелю. На другий день виходять свобідно поза мури того готелю і тоді починаються знакомства, залицяння, ріжні обіцянки і таке инше які зводять дівчину на дорогу розпусти.

Не пишу любі читачі ці слова на пусто, але це гірка правда, бо я вже тут довгі роки і вспів приглянутись близше життю нашого бідного народа. Люблячи свій Український нарід, не можу мовчати та не перестеречи кождого перед неминучою пропастю, яку тут найде. Хай тих кілька слів стануть наукою і пересторогою для тих котрі думають поліпшити свій бут, виїзджаючи в Арґентину, бо цего тут ніколи не осягнуть, а противно наразяться на ще більші злидні, віднімаючи від рідні послідний шматок землі на подорож. Найбільшу увагу зверну матерям взглядом їх дочок щоби не висилали їх без опіки рідних або щирих знакомих, бо це ляже каменем на так уже зболілу їхню душу. Щоби старались освідомлювати своїх дітей у своїй рідній культурі, через наукові книжки часописи і инше, бо осягаючи свідомість, людина осягає також все инше і пізнає світ і добру дорогу.

Володимир Вовк
з Пальчинець, пов. Збараж.

(**Увага:** Тепер арґентинський уряд вже не впускає дівчат до Арґентини, хіба тих, що їдуть до своїх родичів).

—о—

До складу і прикладу.

ЧОМУ ВАСИЛЬ НЕ БІДУЄ.

Іду якось селом Вили, болото минаю, йду поволи й знайомого одного стрічаю.

Василь Милий! Це господар таки дуже бідний, все журиться, бо бідує, хоч пильний і вгідний.

Все, коли його стрічаю, дуже нарікає, „і голодно і холодно!“ все так повідає.

Але нині щось не теє... Я підходжу ближче та він мене і не бачить, йде собі і свище!

Свище собі й коломийку під носом мугоче... Що то сталось? Чи він мене бачити не хоче?

— Гей, Василю, Слава Богу — кличу я до нього. -- Ви мене не пізнаєте? Що вам є такого?

— Ох, Іване, вибачайте, я перепрашаю! Я в гору тепер все дивлюсь, втіху в серці маю!

— О, то добре, дуже тішусь, що повеселіли! Чи десь може знайшли гроші тай розбогатіли?

— Та не знайшов, — Василь каже — та маю розраду, бо я жив так, що дивився на колеса ззаду. Другі пили тай курили, нічо не щадили і тепер їх, брате Иване, ті злидні прибили.

Не думали, не учились, жили із легонька, а тепер всі так бідують, як той ваш Лесь Сойка.

А я, брате, не хвалюся, але правду кажу, вже десять літ я не курю й до коршми не лажу. Жию скромно, жінку й діти по свому вбираю, як є який зайвий ґрейцар, на потім складаю.

— На одно лиш не жалую: на книжку й ґазету, із читання я навчився всякого секрету. І хоч я своєї нивки лиш три морґи маю, та з них більш, як другий з десять, я користи маю. І тому я так, як другі, нині не бідую, і тому надію маю, радість в серцю чую.

— Ну, Василю, це хвалиться! Так і треба жити! Мушу я твій добрий приклад в ґазету пустити. Най всі знають, що робити, щоб не бідувати, таких буде все хвалити

Иван Сорокатий

Хотів пан когось ошукати тай сам ошукався

Один пан був дуже скупий, і як вибирався зі свого двора до міста на торг чи чого иншого, то завжди старався їхати на чужім возі, аби не гонити своїх коний. А до того той пан ще й не любив платити своїм фірманам і торгувався за кождий сотик.

Раз вертаючи з міста приступає він на дорозі до селянина, що їхав собі до дому, тай просить його аби його підвіз. Селянин подумав тай каже: „Добре пане, тільки заплатите мені за перший кільометер 1 ґрош, за другий два, за третій чотири, за четвертий вісім і т. д.“ А до дому було 25 кільометрів, пан згодився охочо, а в души сміється, що селянин дурний. Але як приїхав до дому, селянин йому вирахував, що має за фірманку заплатити 335.544 зл. тих, отже більше як чверть міліона. Пан мусів був продати двір за ту фірманку. Переконайтеся і перерахуйте самі, чи то неправда.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Короткий перегляд праці в березні

В обійстю. Ще раз переглянути і направити все рільниче знаряддя. Висортувати, і пробайцувати насіння до посіву. Прокільчити насіння куповане. Переглянути і перебрати від гнилої бараболю, берегти гноївку, щоб не пішла з подвіря з водою.

В стайні і хліві. Збільшити їжі робочій худобі. Доглядати тільних коров і жеребних кобил. Добре годувати оґера, бугая й кнура.

В громаді. Поставити рубом справу про упорядкування громадського пасовиська, та поділу його на ділянки, щоб раціонально його виужиткововувати. Направити дороги, обсадити дороги і неужитки деревами. Вирішити справу про способи випасу для худоби. Вигодити пастуха. Зліпшити пасовиско.

На луці. Волочити і очищати від моху, кертовиння і корчів луки. Підсівати каініт і солодкі трави. Спускати в ровах воду.

На полі. Плодовжувати вивозити гній на поле. Коли потряхне рілля — заволочити її, щоб не випаровувала, та сіяти ранше зіжа і пашню. Підсівати вимерзлу чи вирілу конюшину.

В саду. Обтинати далі сухі галузя на деревах, ягідних кущах, обрізувати живоплоти. Насаджувати нові. Висіяти зерно на грядці для шкілки дерев. Виграбати і очистити сад. Листя і хопту в саді палити і димом окурювати дерева від приморозків. Побілити дерева. Накласти липкі кільця на деревах заготовити садову масть. Щепити дерева.

В пасіці. Приправити тічок для пасіки. Виставити бджіл. Обовязково прослідити їх облет. Переглянути бджіл і залагодити всі хиби, як то пише про все це часопис „Укр. Пасічник“. Виписати штучну вощину і приладдя від коп. „Рій у Львові. (ул. Собіского 78).

В курнику. Садити квочок. Яйця під насідку брати свіжі, від молодушок не старші 1 тижня, а від старих не старше 2-х тижнів. Инакше будуть бовтуни. Курям до їжи давати вапна. Всі шкаралупи з яєць треба молоти і давати знову до заминки. Гусей треба слідкувати, щоб не поховали свої яйця (як то вони люблять).

—о—

В хаті. В свято і неділю добре розрахуйте що й де маєте сіяти. Що в господарстві треба поліпшити, а що збути як неоплатне. Заведіть собі рахункову книжку. Занотовуйте до неї всі видатки, щоб на осінь взнати, що у Вас оплатилось. Читайте завсігди добрі книжки і часописи. Читайте в „Народній Справі“, як кому радимо господарити. Може й для себе знайдете підходячу пораду.

—о—

Порадьте і мені, як я маю краще господарити.

Маю 2 і пів морґа ґрунту (вогкі піски). Сію тут збіжа і саджу бараболю. Крім цього 3 морґи сіножати мокрої, від коли світ не управлюваної Живу від місточка 8 кільометрів. Тримаю 1 корову, а в літі і коні. На зиму коней продаю, бо і корові докуповлюю паші на зиму. Як з таким господарством на добре вийти?

—о—

Вашу господарку можна значно поліпшити. На нашу думку булоб краще зробити так: Закиньте жито, овес і бараболю. Не тримайте коней. Купіть ще одну добру корову і коров навчіть ходити в возі і в плузі. Для цих коров і запровадьте сівозмін.

На полі 1 морґ посійте мішанку: овес, вика і рейґрас вестербольський. На пів морґу цієї мішанки підсійте ще й сераделі. Коли мішанка підросте і овес почне вибивати волот (колос), — скосіть її на сіно. (До косовиці можете жати і коровам на зелену нашу). Стерню, там де не сіяно сераделі, зоріть і посійте чверть морґа ріпи стерлянки (для коров) а чверть морґа гірчиці (на продаж) пів морґа хай росте сераделя. На другому морґови рано на весні посадіть рану бараболю (Поспіха - американка). Поле добре вигноїть обірником. Ця бараболя в червні буде готова на продаж до міста. На кусочку цього морґа з краю поля посійте на грядці (2 метра + 5 метр.) пашні буряки. В червні, по мірі того, як будете копати картоплю на продаж, засаджуйте 3 грядки буряків. Так засадіть їх чверть морґа. Другого пів морґа посійте гороху, а чверть морґа мішанку на зелену пашу для коров (ячмінь, вика, гречка). На решті ґрунту (пів морґа) посадіть сою, (на продаж) соняшник (на олій і макухи). Це що до поля.

Сіножать загосподарити так: 2 морґи сіножати добре на весні зборонуйте, вичистьте від моху, кротовиння, підсійте каініту і насіння трав (костирява, купчанка, гребінячка, команиця болотяна). 1 морґ (найгірший) на весні глибоко зоріть. На цьому морґови плекайте кошикарську лозу. На початок засадіть пів морґа (20-25 тисяч саженців по 6 зол. 1 тисячк). На 2-3 рік з пів морґа зберете 15 до 20 сотн. лози і засадите другого пів морґа.

Щож будете мати з цеї господарки? 1 морґ мішанки і 2 морґи поправленої луки дасть сіна для двох коров. Для них же вистарчить чверть морґа ріпи і чверть морґа

буряків, а з соняшника будуть і макухи. Буде і горохлянка і соянка замість соломи. Зеленої паші буде на ціле літо.

Рання картопля (40 сотн.) дасть 160-200 зол. Гірчиця (2 сотн.) дасть 200-250 зол. Горох (5-6 сот.) дасть 100-140 зол. соя (3-4 сот.) дасть 300-400 зол. Соняшник (2-3 сот.) дасть 300-400 зол. Отже разом — около **1000 зол.**

З другого року господарка Ваша стане більш прибуткова. Пів морга лози дасть (10-15 сотн.) 500 600 зл. В третім році 1 морг лози видасть до 1200 зол. Крім прибутків з поля — замість гірчиці, сої, соняшнику можете на другий рік посіяти: лен, коноплю, мак, а замість буряків, моркву. Кобиб мали збут на городину, то кращий труд і блище до хати вживайте на городину, всеж городина дасть більше як инші плоди.

— —

Як управляти ганиж.

Ганиж є то промислова рослина і її насіння в продажі добре цінить-ся (400—500 зол. сотнар). Вживають його до виробу лікерів, вин та в лікарстві. Рослина ця є однорічна, плекається її як ярину. Подібна вона до кміну.

Щоб управляти цю рослину, треба знати, що вона любить добре управлений і не пісний грунт. Найкращий буде чернозем, суглинок-середньо-вогкі і теплі. Свіжого гною обірнику ганиж не любить, тому його добре сіяти на полі, де в торік угноено обірником. Отже під ганиж поле орють ще з осени. Поле це лишають в грубій скибі, щоб добре вивітріло. Рано весною, як лише можна вийти в поле і борона чи культиватор не буде залипати, скородимо ріллю а на ній сіємо ганиж. Найкраще сіяти мілко сівалкою. На 1 морг треба 4—6 кґр. насіння залежно як сіємо чи сівалкою, чи руками в роскид. Сівалкою висіваємо в ряди на віддалі 30 цм. один від другого. Щоб в рядках ганиж не виходив густо, треба до насіння сухої землі. Кільчить насіння ганижу дуже поволи, іноді сидить в земли 3 до 4 тижні. В цей час господар поле пересапує в рядах, щоб буряни рослинке не глушили. Коли рослина прокільчить, її треба знову підсапати і прорідити, як буряки. Колиб в час росту, буряни знову викинулися або земля збилась в шкаралупу, то і зараз треба ганиж сапати. Отже роботи коло ганижу є більше. Ганиж дозріває доволі пізно, — в серпні. Насіння його в парасольках почне жовкнути. Листя тоже поховкне. Отже, коли достигне 2—3 парасольки, ганиж можна збирати. Йогс жнуть або вимикають. Вяжуть в малі снопики і ставлять сторцом по три як лен, — аж доки не висохне. Після цього возять його в плахтах до дому. При зборі ганижу треба вважати, аби його не змочив дощ. Инакше насіння, як і у маку, потемніє і стратить на вартости. З морга можна зібрати 4—5 сотнарів насіння. Купити насіння можна в кооперативі „Рій“ у Львові Собіського 28. 1 кгр. коштує около 10—12 золотих. Спробуйте на малім куснику поля і напишіть нам потім, як вдалося.

Праця в парнику (інспекті).

В попередніх числах „Н. С.“ ми вже писали, як закласти парник, щоб виплекати ранню росаду городини. Тепер роскажемо як ту росаду висіяти та доглядати.

Коли парник готовий, розбиваємо його на ділянки для окремих рослин маленькими бороздами. Насіння висіваємо в рядочках до рівчиків зроблених пальцем. На насіння в ці рівчики насипаємо мілко землі і притискаємо дощиною. Коли земля просохла, її час від часу скроплюємо водою через сито. В соняшні теплі дні з парника здіймаємо мати, а під раму вікна підкладаємо клинці, щоб парник провітрився. Коли потепліє сильніще, раму на день здіймаємо зовсім а лише на ніч накладаємо її і вкриваємо матами. Коли росада зійде і покаже другу пару листочків, її треба пересадити до другого парника (на друге місце) і прорідити. При цьому у окремих рослинах найдовший корінець треба обтяти. Через два тижні, як потеплє, росаду варто пересадити густо на ґрунт в затишне і освітлене сонцем місце. На ніч варто і цю росаду закривати матами на коликах. Аж пізніще росаду ще раз треба пересадити на своє стале місце в городі.

—о—

Мокрець у коней і як його лічити.

Мокрець або груда є хороби шкіри найчастіше у коней, саме під мичками (котиками). Хоробу цю спричинює бруд, вогкість, мокра підстілка, то що. Щоб вилікувати мокрець, насамперед треба поставити тварину на сухе місце, а потім намащувати місця ліками які скоро висихають: спірт і йодова вода, ці ліки дається найперш. Через годину рану посипати товченим галуном з перетертою дубовою корою. Рану зверха повязати, щоб не забрудилась. Це треба робити що дня, аж поки загоїться.

Короста чи чуханка у худоби.

Це є пошестна хороба яку спричинюють ріжні невидимі оком кліщі. Пізнати хоробу можна по тому, що звіря дуже чешеться, особливо, коли є парно або вона впріла.

Хороба появляється найчастіше в голови і шиї. Лікувати її треба дехтярною мастею (віденською), яку можна купити готову в аптиці. Цієї масти треба вживати двічі через 6 днів. Перед вживанням хорі місця треба вимити зеленим милом. Коли цієї масти нема, то це можна робити нафтою з конопляним олієм пів на пів, мастити так само раз на 6 днів. Колиб тварина вся мала цю коросту то на один раз не можна всю її вмазати, а лише третину тіла, щоб вона не захоріла.

Тварина часом чухається від вошей, бліх і кліщів. — Такій худобині треба дати добрий корм, вамити їх вичистити а хорі місця натерти нафтою з коноп. олієм, або й тютюновим виваром.

—о—

Як доїти корову?

Хлібороби в Данії займаються головно молочарством і мають з того величезні користи. Данське молочарство є нині під кождим оглядом перше в світі, головно тому, що кождий данський хлібороб господарює новими способами. Так наприклад, у кождій данській стайні є табличка з виписаними на ній шістьма головними правилами розумного господаря. Ці правила такі:

1) Корова відчуває так само, як людина, і біль і задоволення її потреб. Лагідне обходження з коровою облегчує працю і веде до добуття більшої скількости молока.

2) Добрим доенням поліпшується вимя. Тому треба його старанно видоювати, бо від того і вимя розвивається і молоко поліпшується. Треба знати, що останнє молоко — це майже сама сметана.

3) Доїти треба так: Дійки беремо цілою долонею і витискаємо (а не витягаємо) їх докладно з гори в низ. Доення ніколи не переривати, аж доки не видоїмо останньої каплі молока. Руки при доенню мусять бути чисті. Перед і по доенню, корову треба лагідно погладити.

4) Дійниця (скопець) мусить бути зовсім чиста. Також руки треба перед і по доенню чисто обмити. При доенню руки мають бути сухі.

5) Коли на вимени або дійках появляються які струпи або рани, або коли молоко стає рідке, синє, кріваве, чи коли воно тягнеться ниткою, — треба зараз порадитися ветеринара.

6) Доїти треба завжди в той самий час, і в тому самому порядку (в кого є більше коров).

Цих правил придержуються данці дуже точно і тому у них великий добробут. Натомість не знають данці зовсім якихнебудь чарівництв, ворожок, відьом, що мають ще серед наших деяких темних селян таку велику „силу“. Не відьма відбирає молоко, але власне недбальство, нехарність і невміння.

—о—

Бережім сади від короїда.

Минула зима наробила в садах багато шкоди. Багато дерев вимерзло а ще більше примерзло. На багатьох деревах багато галузок щезло, на деяких частинами померзла кора. Коли все це залишити необрізаним, то на таких галузках і корі зараз же кидається великий шкідник дерев, короїд. Він якраз любить жити і множитись в завялий просохлий корі. Отже мусимо це памятати і всі до одної сухі галузки обтяти. Кору померзлу обшкрабати і рани всі замастити деревною мастею або карболіном. Добру роботу за нас вже частинно виконали довбачі і жовни. Подивіться на Ваш садок, як світяться голі обдовбані сухі віти, які Ви лінувались завчасу стяти.

До праці — господарі! Памятайте, що коли не добили наші сади морози, то доїсть короїд — коли ми не залагодимо лиха.

—о—

Як я плекаю щороку розсаду.

Добре радите Ви в „Нар. Справі“ як закласти росадник, та як коло тої розсади ходити, щоб мати з неї зиски. Але у нас в господарстві так ведеться, що завсігди чекаєш до краю, тоб то наперед ніколи собі нічого не обміркуєш, не зробиш — а потім, як прийде час — стукнешся в голову і вже запізно або нема як. От так і з парником у мене виходить що року. Вичитав я в „Н. Справі“ як його зробити, — рад би то взятись за роботу — а воно нейде, земля замерзла і не можна вгризти. Це треба було зробити ше з осені. Щоб всеж таки росаду мати, я роблю так: Збиваю неглибокі вузькі на 15—18 цм скриньки на довжину вікна. До цих скриньок даю землі перемішаної з гноем. Коли і цієї землі не сховав з осени, то гляджу, де є свіже кертовиння і беру його тепер до скриньок. В курнику вкопаю пару рискалів гною, висушу, розітру і перемішаю з кертовиням і даю до скриньок. Скриньку з висіяним насінням кладу на лавку коло вікна. Коли розсада зійде — скриньку кладу на саме вікно — на сонце і так воно росте до перших теплих днів. В теплі дні виношу її на двір на сонце в затишок а наніч до комори. Аж поки не висаджу на грядки. Так собі раджу.

—о—

ДІЯМАНТИ З ЦУКРУ.

Діямант це є дуже дорогий камінь, якого уживають великі пани до прикрас, а також уживається його до різання скла і до верчення глибоких нафтових шибів. Це робиться в той спосіб, що в сталеве сверло вкладається кількадесять таких діямантів, що є незвичайно тверді і вертять усякий камінь без труду.

Недавно винайшов один американський вчений спосіб, як робити діяманти з цукру. Ця вістка ще досі не провірена, однак якби то показалося правдою, то діяманти дуже потанілиби, бо дотепер їх можна було лише находити в диких скелях у Південній Африці, Індії і Бразилії і через те вони були такі дорогі. Якбиж їх мож робити з цукру, то кождий з нас мавби діямант.

Взірець, як реклямувати ґазету:

примір:

Reklamacja!
Urząd pocztowy
w ______
(прим. w Bukaczowcach).

а на другій стороні картки:

Reklamuję czasop.
„Narodnia Sprawa“ Nr. 9.
(прим.:) Petro Jawnyj
Czahrów p. Bukaczowce

Невибачливий

— Ви, пані, шукаєте кухарки?

— Так.

— Я можу бути у вас кухаркою, тільки не знаю, які вимоги.

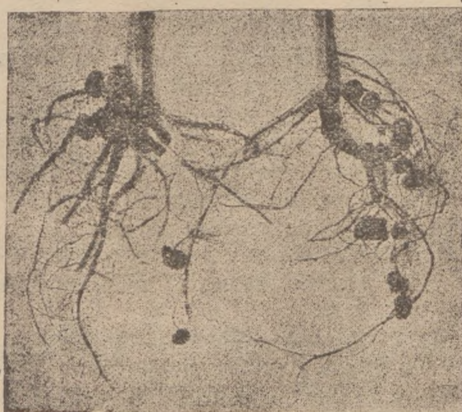
— Вимоги звичайні. Мій чоловік невибагливий.

— Я зараз то пізнала, тільки вас побачила.

Як виглядає соя.

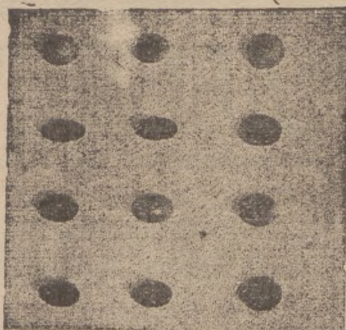

1. Так виглядає дозріласоя (в осені). Листя обпало, лишилися стручки.

2. Тут видно бульвочки на коріннях сої. В тих бульвочках богато азоту, який по зборі сої угноює грунт, так як і азотові погної (прим. салітра). Такі азотові бульвочки є і на кврінню всіх других мотилькових рослин (прим. конюшини, гороху, бобу, люцерни і т. д.).

—o—

3. Насіння (зерно) сої, в природній велич ні, подібне до перлової фасольки. Бачимо тут по три зерна чотирой сортів (ґатунки) сої, ріжного кольору і виду.

Так виглядає соя, як відцвите. В ліво молоді стручки.

ЩО ПО ЧОМУ.

Львів, дня 9 березня 1930.
Ціни на збіжжа знижкові.

ЗБІЖЖА.

(Ціни за 100 кг. на стац. залад. Підволочиска.) За двірську пшеницю платять 34—35 зол., за селянську 31·50 до 32·50, за жито відбірне 18—19, жито звичайне 16·75—17·25 зол. ячмінь 14 до 14·75, овес 14·50 до 15, кукурудза 22·50 до 24, фасоля біла 50 до 60, кольорова 35 до 40, краса 45 до 50, горох пів Вікторія 26·50 до 28, горох звичайний 22 до 23, бобик 23 до 24, вика 23 до 27, гречка 22·50 — 24, лен 63 до 65, лубін синій 23 до 24, просо міс. 27 до 28, конюшина черв. 105 до 115, мак синій 140 до 150, мак сивий 110 до 120, мука пшенична 65%60—62 золотих, житна до 37 зл., крупи греч. 45·50 до 47.50, крупи ячмінні 33 до 35.

ПАША. Сіно солодке прасоване 8·50 до 9·50, солома 5 до 6, ґрис пшенич. 11·50 до 12, конюш. 13-14 сіно з тимотки 14-16, макухи льняні 33 до 34. Ґрис житний 8.75—9.25 ґрис пшеничн. 12 — 12·50.

Лен чесаний від 17 до 28 зол. 1 сотн. Лен нечесаний від 5 16 золот. сотн. Клоча льняне від 6 до ·15 зол. 1 сотн. Коноплі чесані від 18 до 25 зол. 1 сотн.

НАБІЛ.

Маслосоюз платить кооперативам 3. III. За масло солене експортове пріма 5.30, несолене десерове пріма 5.30, 1 літра молока 0·34, 1 літра сметани 1.80, одно яйце на базарі 9—10 гр.

МЕД у Львові (дрібна продаж)

1 кг. гречаного 2·30—3·— зол.
1 „ гірського 3·50—4·50 „
1 „ липов. і акац. 4· —4·50 „

ОЛІЇ. (Ціни у Львові) 1 кґр.

Олій льняний чистий — 3.20 кґр.
„ з сої — 3.40 „
Олива машинова I сорт. 1·60 „
II „ 1.40 „
III „ 1.20 „
IV „ 1.00 „
Вазеліна до машини — 1·40 „
Тран правдивий — 3.60 „

ВІСК у Львові

1 кґр. прав. бджільн. воску 5—6 зол.

ЩЕТИНА І ШЕРСТЬ — піввироблена, необтягнена 10 зол. за 1 кґ., півтверда необтягнена 15 з., з хвоста 8—10 з., з гриви 4.50 з., шерсть валівка 5—6 з. (за 1 кґ.) піря гусяче 1 кґр. 14 — 16 зол.

СВИНІ. Експортова різня Рукера на Знесінню платить за свині на бекони по 1·90 до 2·20 зол., за так звані віденські (поверх 120 кґ. ваги) по 1·70 до 1·90 зол., за товсті свині по 1·85 до 2·30 зол.

МЯСО (у Львові)

волове 1·65 — 2·35 зол., телятина передна част. 2 — 2·40, безроги 2·60 — 2·90, кошерне мясо 2·20 — 2·50, курка жива 4 — 6, гуска годована 10 — 15 зол.

ГРОШІ.

1 ам. доляр 8.87— 8·89 зол.
1 кан. дол. 8·71— 8·74 „
1 фунт. анґл. 43·36— 43·47 „
100 корон чеськ. 26·00— 26·39 „
100 шіль. австр. 125·00—125·30 „
100 ґульд. данц. 172·37—173·00 „
200 леїв рум. 5·00— „
марка німец. 2·12— „
Швайцар. франк. 172·07—172·50 „
Француз. франк 34·91 — 35 „

ХУДОБА.

За 1 кґр. живої ваги корова-віл 1.45—1.55 зол.

За 1 кґр. живої ваги теляти 1.20 — 1.48 зол. Ялівка — 1·50 зол.

— —

Ілля Тижай. 3)

Історія села Альфредівки.

А бараболі? — Садили найбільше чверть морґа і вона по більшій части, заки дозріла, зігнила на пні. Тож хто мав десять корців бараболь, був найбогатшим на все село. Нині найбіднійший селянин має двайцять до трийцять корців бараболь. Тому нема чого дивуватись, що наші діди мали сліпоту, цебто таку очну хоробу, що вечером зовсім недобачується.

Другою причиною сліпоти був піст. Коли вже наступав піст, чи то Пилипівка, чи то Великий, ніхто не смів їсти з молоком потрави, бо це був великий гріх, а вже про омасту (прим. солонину) не було мови; лишень льняним олієм підмащували. Та головна причина убожества була та, що люди не вміли управляти землі так, як тепер.

З кінцем панщини покінчилась по дворах безплатна робота. Мусів уже такий економ, що потребував робітника, заплатити селянинови, та ще й просити, щоб селяни прийшли на роботу, а це для гордих панів і підпанків була дуже неприємна річ.

Зразу селяне не хотіли іти до роботи, не слухали економа, але такий хитрий панок став думати, яким би то чином притягнути „хлопа“ на роботу. В кінці видумав: Знав, що мужики люблять дуже горілку, тож казав привезти бочку зі своєї горальні. Як відомо, в тім часі було богато панських горалень. Тож його горілка не коштувала, але робила йому завжди добру прислугу. Пізніще селяне співали про це такі пісоньки:

„Перше били, окладали,
По сто буків на раз дали.
Тепер ходять і нас просять,
Ще й за нами гроші носять:
Прийди, хлопе, молотити,
Дам горілки, оковити.
Цванціґера на день маєш,
Щей у вечір погуляєш“.

Цю пісню певно уложили самі селяни і вона богато говорить про це, що діялось по знесенню панщини. Коли то панови забракло до праці рук, брався на ріжні способи. Тож темні селяни, лакомі на горівку, по таку дурницю збігалися і обрабляли панські нини. Та не тільки манила їх горівка, але також треба було гроший на свої потреби, а в часі неурожаю йшли у двір і тут брали збіжжа на прожиток. Збіжа, яке пан давав на відрібки, було найчастійше зросле, або стухле. Відрабляти мусіли тільки, скільки захотілось панови.

Часто працював селянин вдвоє довше, як була дійсна вартість цего збіжжа. Але щож, мусіли відрабляти таку лихву, бо не мали умирати з голоду. Тож селянин ставався через свою темноту й непорадність знова щораз більше залежним від фільварку. Мусів відробляти ціле літо, а дуже часто навіть зі шкодою для себе, бо заки покінчились жнива у фільварку, його збіжжа, хоч і так лихе, мусіло зовсім пропадати, бо не мав часу вижати.

Тож декотрі не хотіли терпіти такої нужди і клопотів, тому ішли у двір, де ставали до служби за форналів. Тут непотребували гризтись, бо на фільварку, як не зародилось, то пан спроваджував з інших дворів, де зародилось. Найчастійше з тої причини селянин, який наймався панови, не потребував уже свого поля, продавав його часто за пів-дармо. І з тих нерозумних селян робилися круглі бідаки і жебраки, бо позбувалися землі і були здані знову на панську ласку. Так само упадали селяни через коршмарів. На хрестини, чи на весілля, котре звичайно тривало цілий тиждень, брав селянин бочку горівки, а арендар за це сміло брав потім ковалок поля, що складався часто з кількох морґів! Але поруч злих і недбалих господарів, були і дбайливі, як на той час. Вони не тільки що не продавали, але ще купували поле від тих легкодушних дуже часто за безцін. От, вистарчало, щоб такий господар дав пянюзі пару корон вже міг сміло іти до суду, де переписував на себе якийсь ковалок землі. І так з часом повставали у селі багатші і біднійші, хоч перед тим майже всі були рівні.

(Дальше буде).

—o—

Стріляють в світові безвісти

Німецький учений інжінєр Оберт думає і працює над тим,якби можна їздити, літати з землі на планети та на місяць. Він зладив уже першу ракету-стрільно. Її мають вистрілити вже небавом у світові безвісти. Ракета довга на 60 цм. Початкова скорість лету буде 1500 метрів на секунду. Що якийсь час буде ззаду ракети вибухати новий ладунок і буде гнати її вперід. По останнім вистрілі сама ракета буде важити лише 50кг. Як скорість її лету зменшиться цілковито, тоді отвориться парасоля і та куля легко зможе спасти назад на землю, або на місяць чи на планету. Професор Оберт не сподіється, аби вже перша ракета не вернула на землю. Вона здається впаде назад на землю. Другу ракету зробить Оберт такою, що вона полетить далі і на землю вже не верне, бо вона долетить туди, де земля вже не притягає, а притягне її друга якась планета, найскорше місяць. Найперше будуть пускати такі ракети на пробу без людей, а потім і люде полетять на місять в такій ракеті. Також один чеський інжінєр вже викінчує таку ракету, але він хоче відразу посадити в ракету чоловіка, бо обчислює, що вона полетить і верне хочби й з місяця, і чоловікови нічо не станеться. Ця ракета так завелика, як вагон. І вже навіть зголосився один відважний Чех, що хоче полетіти на місяць в тім вагоні. Цікаво, як то буде і чи це вдасться.

Наслідки світової війни

Газети, особливо заграничні,доносять часто, що після звідомлень принагідних очевидців, на землях теперішного Радянського Союзу має находитися ще кількадесять тисяч бувших полонених давної австрійської і німецької армії. Особливо богато цих нещасних находиться в копальнях олова і міди на Уралі в сибірських копальнях. Їх доля незавидна, бо працюють під примусом за нужденну плату, наражені на нужду і хвороби. До дому їм дуже трудно дістатися, бо большевицька влада жадає за пашпорт 500 червінців (около 250 долярів), отже ніхто з них не може й мріяти про явний поворот, а втікати незвичайно трудно. Тому хто ще має якого свояка, що не вернув з російського полону, нехай не тратить надії, а якби хто дістав певну адресу (розуміється теперішну) полоненого, може старатися через Міністерство Заграничних Справ в Варшаві о його звільнення.

Оповістка

Проситься Вп. Товаришів, колишних учнів Української ґімназії УПТ в Рогатині, щоби в як найскоршім часі подали імена Товаришів, що полягли у всесвітній та українській визвольній війні (1914—1918, 1918-1921). Імен потрібно до пропамятної таблиці в рогатинській ґімназії. Письма слати на адресу: Іван Вербяний проф. ґімн. Рогатин ґімназія У. П. Т. 2401

Ч. 1300/30

Комунікат

Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ до всіх правних і фізичних членів Т-ва „Просвіта“. Отсим повідомляємо, що речинець вирівнювання членських вкладок за рік 1929 р. до Т-ва „Просвіта“ кінчиться з днем 31-го березня 1930 р. Хто до того часу не вирівняє вкладки за 1929 рік перестає з днем 1-го квітня 1930 р. бути членом Т-ва „Просвіта“.

2396 За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“.

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ

З друкарні Щ. Беднарского в пінаймі „Кооперативи Промислу Графічного“ Львів Ринок 9. — Телефон 76-14.

Видавець: ІВАН ТИКТОР